

Ábra: Települési zöldinfrastruktúra, Almási Balázs

Allergenitás figyelembevétele városi zöldfelületek tervezésénél

Báthoryné dr. Nagy Ildikó Réka, egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék
Budapest

2022. május 25.

**"ZÖLDFELÜLETEK FEJLESZTÉSE KÖZEGÉSZSÉGÜGYI SZEMPONTOK
MENTÉN" MUNKAMEGBESZÉLÉS
2022. MÁJUS 25.
NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT**

EGÉSZSÉGES VÁROS A XXI. SZÁZADBAN

A mozgás újrafelfedezése, a mozgásra való ösztönzés emberléptékű városi tereinek tervezése a legfontosabb feladat.

Jan Gehl dán várostervező

Gyaloglásra és kerékpározásra alkalmas, hívogató, befogadó, változatos és biztonságos köztér-hálózat tervezése.

PÁRIZS - A 15 PERCES VÁROS

Carlos Moreno (Panthéon-Sorbonne professzora)
és **Anne Hidalgo** (Párizs főpolgármestere)
programja

Olyan városi struktúrát kell kialakítani, ahol az autók és a közlekedés helyett az ember áll a középpontban. Sok, egymástól elkülönülő lakóközösség helyett olyan mini-városok létrehozása a városon belül, ahol 15 perces távolságban minden felmerülő ügyünket el tudjuk intézni, munkától a szórakozásig.

- szolgáltatásokat közel hozni a lakóhelyhez
- védett kerékpársáv hálózat kialakítása
- van hely a gyaloglásra
- fásított/erdősített városi közterületek

PÁRIZS 2030 – A 15 PERCES VÁROS

- gyalogos és kerékpáros zóna jelentős növekedése!
- jelentős zöldfelületi növekedés közterületen!

The proposed urban forest in front of the Hôtel de Ville. Photograph: Apur / Céline Orsingher

The new-look Champs-Élysées, due to be completed by 2030. Photograph: PCA-STREAM

The planned redesign of the Place de la Concorde. Photograph: PCA-STREAM

VÁROSI ZÖLDFELÜLETEK TERVEZÉSE (WHO ÚTMUTATÓ)

Három fontos paraméter tervezése történik a várostervezés során:

- **Városi zöldfelület mennyiségi mutatói (ellátottság)**
- **Városi zöldfelület minőségi mutatói (diverzitás)**
- **Elérés és hozzáférhetőség**

VÁROSI ZÖLDHÁLÓZAT TERVEZÉSÉNEK 4 ALAPVETÉSE:

- 1) HOZD KÖZEL AZ EMBEREKHEZ!**
- 2) LEGYEN EGYSZERŰ ÉS EGYETEMESEN HASZNÁLHATÓ!**
- 3) ELEMEIBEN LEGYEN VÁLTOZATOS VÁLASZOLVA A VÁLTOZATOS HELYI IGÉNYKRE!**
- 4) GONDOLJ A FENNTARTÁSI IGÉNYRE!**

1) Hozd a zöldfelületet az emberek közelébe!

Hozz létre utcai zöldfelületeket, városi közkerteket és zöld utcákat, sétányokat a városlakók közvetlen közelében, és használják a közterületek zöldfelületeit.

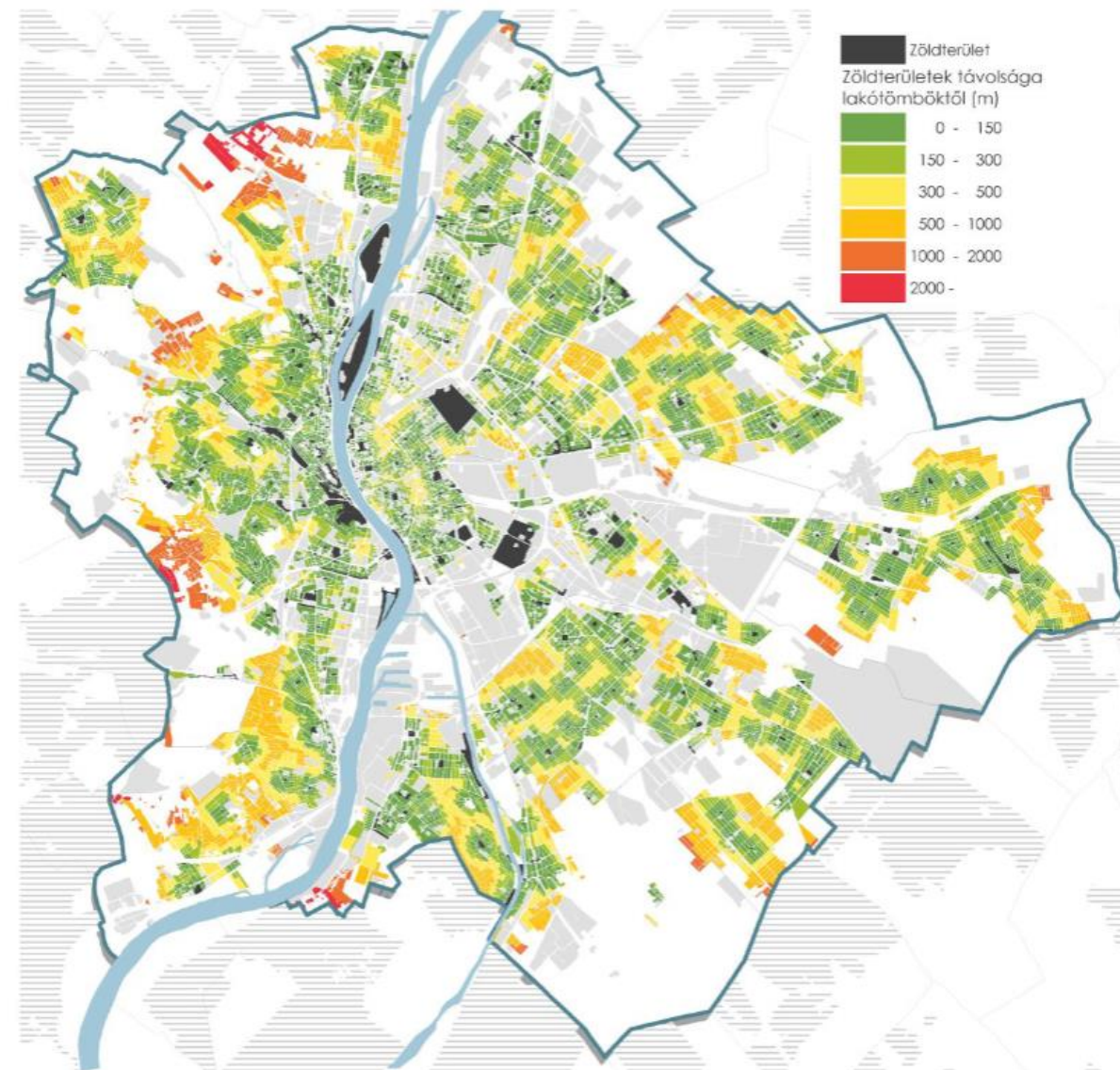
Ökölszabály: biztosítani kell

0,5-1 hektár közterületi zöldfelületet legalább 300 méteres vonalmenti távolságon belül (kb. 5 perc séta) a lakóhelyüktől!

Biztosítani kell a megfelelő méretű és minőségű városi zöldfelületek elérhetőségét minden lakossági csoport és használó számára (egyetemes hozzáférés)!

A közterületek zöldítési lehetőségeinek kihasználása (utcák, intézménykertek, üzleti területek stb. zöldítése bevásárlóterületek, lakótelepek stb)!

A magánterületek zöldítésének támogatása!

28. ábra: Zöldterületek távolsága lakóömböktől

Fotó: Dagály sétány, Budapest

2) Helyezze előtérbe az egyszerű funkciókat és elemeket a városi zöldterületek használatának kényelméért!

Jól látható bejárati vagy megközelítési területek kialakítása. Jelzések használata a parkokon belül vagy a zöldutak és a ösvények esetében.

Készüljön fel a különböző évszakokra (világítás, vízelvezetés, anyagok).

Vegye figyelembe a biztonsági kérdéseket (világítás, láthatóság, megközelíthetőség).

Biztosítson a funkciónak megfelelő infrastrukturális elemeket, például padokat, hulladékgyűjtők, WC-k stb.

3) A városi zöldfelületek sokféleségének tervezése a különböző igényeknek megfelelően!

A városi zöldfelületek különböző típusainak tervezése pl. utcazöldítés, kisebb és nagyobb parkok, zöldutak, természetközeli játszóterek és így tovább - a városi igények kielégítése érdekében.

Használja ki a különböző városi élőhelyek és a biológiai sokféleségadta lehetőségeket, különböző növényeket alkalmazzunk a változatos és illeszkedő környezet megteremtéséért!

Ne tervezzük túl a városi zöldfelületeket úgy, hogy csak nagyon speciális funkciókat vagy felhasználói csoportokat támogassanak - a lakosság minden csoportja számára használható legyen!

Kép: Szárazságtűrő, alacsony gondozási igényű, út menti évelőágyás, Budapest XIII. Kerület, 2022. május 24.

Kép: Haszkovó lakótelep vadvirágos városi gyepe, Veszprém 2019

https://www.vkszrt.hu/media/kiadvany/files/Klimaadaptivvaro_sigyepgazdalkodaskiadvanyVeszprem.pdf?fbclid=IwAR3nG7EhJJXNLHlaz1TRGB5r4Bwht7GWo7t95PXtZNAjEBn5zlw6Sm-9FkA

4) Gondoljon a fenntartási igényekre!

Rendszeres fenntartásra van szükség, hogy a végfelhasználók a városi zöldterületet biztonságosnak, tisztának és gondozottnak érezzék.

A vandalizmus és a társadalomellenes magatartás jelei ellen gyorsan lépjen fel.

Törekedjen a fenntartható kialakításra, elkerülve a drága és/vagy összetett karbantartás szükségességét!

Használjon olyan növényfajokat, amelyek nem vagy csak kis mértékben allergizálnak! Részesítse előnyben a kevesebb fenntartást igénylő őshonos fajokat!

Alkalmazzon ökológiai fenntartási technológiákat és kerülje el a potenciális egészségügyi kockázatokat!

ÉLHETŐ ÉS EGÉSZSÉGES VÁROS = TÖBB ZÖLDFELÜLET!

Hogyan kerülhető el az allergének egyenes arányú növekedése?

1) Tervezési eszközök

- természetközeli területek arányának növelése a városi zöldfelületeken (allergiás betegségek biodiverzitás-hipotézise alapján immunrendszer erősítő hatás)¹
- alkalmazott fajok/fajták változatosságára kell törekedni³
- vízfelületek alkalmazása (hűtés, levegő párasítása, pollenek megkötése)²
- uralkodó szélirány figyelembevétele²
- rendszeresen nyírt gyepfelület alkalmazása (pollenmegkötő)²
- alacsony vagy közepes potenciális allergiaértékkel (PAV) rendelkező fajok/fajták telepítése (pl. szélbeporzású fajok és fajták helyett rovarbeporzású fajok/fajták alkalmazása)
- közeli rokonságban lévő fajok alkalmazását kerülni kell³ (keresztallergiák!)
- nőivarú egyedek alkalmazása³

¹ Ruokolainen, L. 2017 ² Cariñanos, P. et al. 2015 ³ <https://ec.europa.eu> 2011

Kép: Díszkörte (Pyrus calleryana "Chanticleer") fasor az Ötpacsirta utcában, Budapest

Kép: Szelektív kaszálás gyakorlata közterületen, Drezda, 2019

ÉLHETŐ ÉS EGÉSZSÉGES VÁROS = TÖBB ZÖLDFELÜLET!

Hogyan kerülhető el az allergének egyenes arányú növekedése?

1) Tervezési eszközök (folytatás)

- fasoroknál ültetési távolság növelése (levegő cirkulációja javul, hígul a koncentráció)³
- inváziós és exotikus növények kerülése³
- erősen allergén növények fokozatos cseréje²

2) Fenntartási eszközök

- szelektív kaszálás
- elhanyagolt területek kezelése³

³ <https://ec.europa.eu> 2011

Kép: Zürichi zöld villamos

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Báthoryné dr. Nagy Ildikó Réka, egyetemi docens

Bathoryne.nagy.ildiko.reka@uni-mate.hu

MATE TTDI Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék

Klímaadaptív zöldfelületekről: <https://www.youtube.com/watch?v=K1gXYoERGNM>

Klímaadaptív települési vízgazdálkodásról:

<https://www.youtube.com/watch?v=AGwkhjLA5-8>

2022. Május 25.